

Ret og pligt som borger i Danmark

Information om øvelsen

Indhold

En formidlingsøvelse, hvor eleverne, med afsæt i Grundlovens kapitel VIII, skal udarbejde præsentationer af, hvilke rettigheder, pligter og ansvar, man har som borger i Danmark.

Formål

- At eleverne får kendskab til indholdet i Grundlovens kapitel VIII om borgernes rettigheder og friheder i Danmark
- At eleverne tager stilling til, hvilke pligter og hvilket ansvar, man har som borger i et demokrati.

Fag

Dansk: I relation til dansk arbejdes der med at læse sig til viden i fagbøger og fremlægge og formidle et stof med indsigt i, hvilken form der passer til situationen, og hvilke hjælpemidler, der bedst støtter hensigten.

Samfundsfag: I relation til samfundsfag arbejdes der med at kunne gøre rede for de rettigheder og pligter, borgeren i Danmark har efter Grundloven.

Tidsforbrug

2 lektioner samt tid til fremlæggelse

Materialer

Bilag til elever: Grundlovens kap VIII om borgerens rettigheder

Bilag til elever: Beskrivelse af opgaven. Print antal svarende til antallet af elever.

Introduktion

1. Eleverne diskuterer begreberne ret og pligt

Udlever en kopi af Bilag til elever: Grundlovens kap VIII om borgerens rettigheder sammen med Bilag til elever: Beskrivelsen af opgaven. I grupper læser eleverne Grundlovens kap VIII og opstiller sammen en liste over de rettigheder og friheder, man har som borger i Danmark. Herudfra skal eleverne forholde sig til, hvilke pligter og ansvar de enkelte rettigheder afføder. Giv evt. et eksempel på forholdet mellem rettighed og pligt/ansvar. I en skole-sammenhæng kunne det fx være, at eleverne har ret til at have et godt undervisningsmiljø på skolen, men det afføder også et ansvar for selv at være med til at skabe et godt undervisningsmiljø.

2. Eleverne formidler overvejelserne

Eleverne skal forestille sig, at de skal formidle deres overvejelser over forholdet mellem ret og pligt til unge i Danmark, og de skal derfor selv tage stilling til, hvordan de vil fremlægge deres pointer. I forbindelse med fremlæggelsen skal de begrunde den valgte fremlæggelsesform.

3. Refleksion og opsamling

Afrund forløbet ved fx at stille spørgsmål som:

- Hvilken demokratisk rettighed synes I, det er allervigtigst at kende til og benytte som borger i Danmark?
- Hvilket ansvar synes I, det er allervigtigst at kende til og udfylde som borger i Danmark?
- Hvad lærte I om indholdet i Grundloven, som I ikke kendte til, før I gik i gang med opgaven?
- Hvis I skulle holde en tale til et grundlovsarrangement om rettigheder og pligter i Danmark, hvad ville I så tale om?
- Hvis I skulle omskrive Grundlovens kapitel VIII til klassens Grundlov paragraf VIII, hvordan skulle den så se ud?

Kilde

Demokrati fordi (kampagnemateriale fra 2010)

Udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med Integrationsministeriet og Ungdomsbyen

Forfattere: Cecilia Decara og Lone Smidt

Øvelsen er opdateret i 2019

Bilag til elever: Grundlovens kapitel VIII om borgerens rettigheder

§ 71

Stk. 1. Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.

Stk. 2. Frihedsberøvelse kan kun finde sted med hjemmel i loven.

Stk. 3. Enhver, der anholdes, skal inden 24 timer stilles for en dommer. Hvis den anholdte ikke straks kan sættes på fri fod, skal dommeren ved en af grunde ledsaget kendelse, der afsiges snarest muligt og senest inden tre dage, afgøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod sikkerhed, bestemme dennes art og størrelse. Denne bestemmelse kan for Grønlands vedkommende fraviges ved lov, for så vidt dette efter de stedlige forhold må anses for påkrævet.

Stk. 4. Den kendelse, som dommeren afsiger, kan af vedkommende straks særskilt indbringes for højere ret.

Stk. 5. Ingen kan underkastes varetægtsfængsel for en forseelse, som kun kan medføre straf af bøde eller hæfte.

Stk. 6. Uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

Stk. 7. Behandlingen af de i stk. 6 nævnte personer undergives et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse.

Fundet her: <https://www.ft.dk/dokumenter/bestil-publikationer/publikationer/mingrundlov/min-grundlov/kapitel-8>

Bilag til elever: Beskrivelse af opgaven

I denne opgave skal I undersøge, hvilke rettigheder og pligter man har som borger i Danmark.

Som det fremgår af ovenstående citat, er demokratiet afhængigt af, at der er folk, som deltager aktivt i det politiske arbejde. Det kan man gøre på mange måder, fx kan man arbejde i et politisk parti eller en forening, der bidrager til at sætte fokus på eller forbedre nogle forhold. Det fremgår også, at man som borger i et demokrati har både ret og pligt til at deltage. Demokrati handler altså om både rettigheder og pligter.

Gruppearbejde:

Grundlovens kap. VIII fortæller, hvilke rettigheder og friheder man har som borger i Danmark.

1. Læs Grundlovens kap VIII og udarbejd en liste over hvilke rettigheder, man har som borger i Danmark.
2. Med udgangspunkt i citatet om, at demokrati er et fælles ansvar, skal I finde frem til, hvilke pligter/ansvar, der følger med den enkelte rettighed eller frihed.
3. Forestil jer, at I har fået til opgave at fortælle unge i Danmark om deres rettigheder og pligter som borger i Danmark. I skal forberede en præsentation, der når ud til så mange unge som muligt.

I kan selv vælge, hvordan I vil nå ud til de unge:

I kan fx: Udarbejde en powerpoint-præsentation

Spille et teaterstykke

Holde en tale

Indspille en sang

Skrive en avisartikel

I jeres fremlæggelse skal indgå en begrundelse for, hvorfor I har valgt den pågældende fremlæggelsesform.